

Versteckte Botschaften

DIE BILDER DER FLÄMISCHEN UND NIEDERLÄNDISCHEN
MEISTER ENTSCHLÜSSELN UND VERSTEHEN

Annemarie Vels Heijn

Caroline Bunnig

Judikje Kiers

Madelon Simons

Fieke Tissink

Mit Beiträgen von
Akkerym Doevendans und
Epcó Runia

Aus dem Niederländischen von
Henrik Schröder

Fett = Gemälde

Nicht fett = Erwähnung im Text

- Aertsen, Pieter *102–103, 108–109, 126*
Anonym, Antwerpener Schule, um 1510 *66–67*
Anonym, frühes 16. Jh. *92–93*
Anthonisz., Cornelis *129*
Asselijn, Jan *276–277, 419*
Asselijn, Thomas *412*
Ast, Balthasar van der *174, 200–201*
Avercamp, Hendrik *140–141*
- Baburen, Dirck van *188–189*
Barendsz, Dirck *120–121*
Bailly, David *252, 270–271*
Beeck, Johannes Sijmonsz van der *162–163* zie *Torrentius*
Berchem, Nicolaes *306–307, 376*
Berckheyde, Gerrit *382–383*
Beuckelaer, Joachim de *126–127, 217*
Bijlert, Jan van *232–233*
Bisschop, Cornelis *360–361*
Bloemaert, Abraham *206–207*
Blondeel, Lancelot *100–101, 144, 311*
Bol, Ferdinand *366–367*
Borch de Oude, Gerard ter *289*
Borch, Gerard ter *288–289, 290–291, 384*
Borch, Gesina ter *289*
Bosch, Jeroen *44–45, 46–47, 81, 104*
Bosschaert de Oude, Ambrosius *174–175, 190, 200, 217*
Bosschaert de Jonge, Ambrosius *174*
- Bosschaert, Johannes *190*
Bouts, Dirk *24–25, 28–29, 30–31, 32–33*
Bray, Jan *230, 334–335*
Bray, Salomon de *230–231*
Bredero, Gerbrand Adriaensz. *385*
Bronckhorst, Jan Gerritsz. *282, 300–303*
Brouwer, Adriaen *202–203, 340*
Bruegel de Jonge, Pieter *122*
Brueghel, Jan *166–167, 249, 262*
Brueghel, Pieter *104–105, 106–107, 122–123*
Bruggen, Hendrick ter *180–181*
Buytewech, Willem *170–171, 172–173, 193*
- Calvijn, Johannes *205*
Caravaggio, Michelangelo Merisi da *148, 180, 189, 194*
Cats, Jacob *185, 241, 267, 393*
Celarius, Andreas *414*
Claessens, Lambertus *423*
Claesz, Jan *150–151*
Claesz, Pieter *208–209, 210–211, 391, 404*
Coninxloo, Jan van *112–113, 114–115*
Copernicus, Nicolaus *415*
Cornelisz. van Haarlem, Cornelis *130, 132–133, 134–135*
Cornelisz. van Oostanen, Jacob *68–69, 94*
Couwenbergh, Christiaan van *224–225*
- Cuyp, Aelbert *260, 264–265*
Cuyp, Jacob Gerritsz. *260–261, 264*
- Daele, Simon van *98*
David, Gerard *50–51, 56–57, 78*
Dijck, Antoon van *182, 280*
Dijk, Floris Claesz. *156–157*
Diogenes (van Sinope) *282*
Dou, Gerard *284–285, 320–321, 324, 378, 392*
Duck, Jacob *266–267*
Dürer, Albrecht *83, 174*
Dullaert, Heyman *378–379*
- Engebrechtsz, Cornelis *60–61, 86*
Erasmus, Desiderius *157*
Everdingen, Caesar Boëtius van *282–283*
Eyck, Hubert *6–15*
Eyck, Jan van *6–15, 16–17, 20–21, 50, 76, 77*
- Fabritius, Carel *292–293*
Faydherbe, Lucas *271*
Flinck, Govert *298–299, 312–313*
Floris, Frans *110–111*
Francken de Oude, Frans *214*
Francken II, Frans *214–215, 418*
- Geertgen tot Sint Jans *42–43, 52–53*
Gheijn I, Jacob de *247*
Gheijn II, Jacob de *146–147*
Gillis, Nicolaes *156*
Goes, Hugo van der *28–29, 30, 36–37*

Goltzius, Hendrick 130,
152–155, 164–165, 168–169,
308

Gossaert, Jan 74–75, 76–77

Goyen, Jan van 322

Grill, Andries 271

Haecht, Willem van 62, 214,
215, 216–217, 418

Hals, Dirck 172, 192–193

Hals, Frans 184–185, 192, 222,
271, 310, 340, 346–347, 404

Hanneman, Adriaen 294–295

Heda, Willem Claesz.
226–227, 404

Heem, Jan Davidsz. de
370–371

Heemskerck, Maarten van
96–97, 100, 124–125, 144

Heijden, Jan van der 372–373

Helst, Bartholomeus van der
296–297

Hippocrates 378

Honthorst, Gerard van
194–195

Hooch, Pieter de 328–329,
342–343, 358

Hoogeveen M.B. 255

Hoogstraten, Samuel van
326–327, 348–349, 378, 408

Houbraken, Arnold 408–409

Huygens, Constantijn 220,
221

Isenbrant, Adriaen 78–79

Jacobsz, Dirck 94–95

Jacobsz, Hugo 90

Janssens, Abraham 148–149

Jordaens, Jacob 238–239,
350–351

Kalf, Willem 390–391

Key, Willem 118–119

Knupfer, Nicolaus 322

Kuyper, Jacques 423

Lairesse, Gerard de 362–363,
388–389

Lastman, Pieter 158–159, 198,
204, 228, 280

Lelie, Adriaen de 418–419,
420, 422–423

Lentullus, Publius 66

Leyden, Lucas van 82–83,
90–91

Leyster, Judith 222–223

Lievens, Jan 198–199, 280–281

Langendijk, Pieter 414

Maes, Nicolaes 304–305,
316–317, 386–387

Mander, Karel van 68, 96, 387

Matsys, Quinten 62–63,
64–65, 98, 217

Meester van Alkmaar 48–49,
58–59

Meester van de Inzameling van
het Manna 26–27

Memling, Hans 34–35, 38–39,
40–41

Merck, Jacob van der 308–309

Metsu, Gabriël 286–287,
330–331, 384, 421

Michelangelo 83, 91, 110

Mieris, Frans van 324–325, 378

Molenaer, Jan Miense 222,
234–235

Momper, Joos de 138–139

Moreelse, Paulus 218–219

Mostaert, Jan 52, 54–55

Musscher, Michiel van
396–397

Neer, Aert van der 398

Neer, Eglon van der 398–399,

400–401, 406

Netscher, Caspar 364–365, 384

Oostanen van, zie Cornelisz.
van Oostanen

Orley, Barend van 72–73

Ostade, Adriaen van 258–259,
311, 322, 340–341

Ovidius 74, 106, 130, 164

Parrhasios 349, 361

Patinir, Joachim 70–71

Pepijn, Marten 144

Peruzzi, Baldassare 92, 93

Plinius 74, 349

Polygnotus (van Thasos) 74

Post, Frans 256–257

Potter, Paulus 254–255

Pourbus, Pieter 81, 116–117,
128–129

Praetorius, Hieronymus 241

Provost, Jan 80–81

Ptolemaeus 415

Quellinus, Erasmus 250–251,
268–269

Quinkhard, Jan Maurits
410–411

Raffael 72, 83, 84, 92, 93, 327

Rembrandt van Rijn 158, 198,
204–205, 220–221, 228–229,

246–247, 280, 304, 352–353, 366

Reymerswael, Marinus van

98–99

Rijn, Rembrandt van zie

Rembrandt van Rijn

Roestraten, Pieter Gerritsz. van
404–405

Romanio, Giulio 146

Rubens, Peter Paul 148,
166–167, 178–179, 196–197,

217, 224, 238, 250, 274, 280

Ruisdael, Isaac van 374

- Ruisdael, Jacob van 374–375, 376–377
- Saenredam, Jan 171
- Saenredam, Pieter 244–245, 318–319
- Saverij, Roelant 176–177, 190–191
- Schalcken, Godfried 392–393
- Scorel, Jan van 84–85, 88–89
- Seghers, Daniel 268–269
- Spranger, Bartholomeus 130–131
- Steen, Jan 239, 322–323, 336–337, 338–339, 344–345, 354–355, 356–357, 378, 421
- Steenwijk, Harmen van 252–253
- Strij, Abraham van 420–421
- Strij, Jacob van 420
- Sweerts, Michiel 310–311, 421
- Tempel, Abraham van den 272–273, 380–381
- Teniers, David 238, 248–249, 262–263
- Thulden, Theodoor van 274–275, 278–279, 314–315
- Titiaan 120
- Toeput, Lodewijk 138
- Torrentius 162–163
- Troost, Cornelis 412–413, 414–415
- Utrecht, Adriaen van 236–237
- Valckenborch, Frederik van 136
- Valckenborch, Gillis van 136–137
- Veen, Otto van 144
- Veen, Rochus van 403
- Velde de Oude, Willem van de 394
- Velde de Jonge, Willem van de 394–395
- Venne, Adriaen Pietersz van de 160–161, 267
- Vergilius 12
- Verkolje, Jan 384–385
- Vermeer, Johannes 328, 332–333, 368–369
- Visscher, Claes Jansz. 212
- Visscher, Roemer 201
- Vitruvius 74
- Vliet, Hendrick Cornelisz. van 240–241
- Vliet, Willem van 240
- Vondel, Joost van den 313
- Vos, Cornelis de 182–183
- Vos, Marten de 144–145
- Vrancx, Sebastiaan 139, 242–243
- Vroom, Hendrick Cornelisz. 186–187, 212
- Weenix, Jan Baptist 306–307
- Weenix, Jan 402–403
- Wellens de Cocq, Jan 86–87
- Werff, Adriaen van der 401, 406–407
- Weyden, Rogier van der 18–19, 22–23, 34
- Wieringen, Cornelis Claesz. van 212–213
- Wit, Jacob de 416–417
- Witte, Emanuel de 358–359
- Wouwerman, Philips 310
- Wtewael, Joachim 142–143
- Zeuxis 349, 361